

بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا از نظر معلمان، والدین و کارشناسان آموزش و پرورش شهرستان کبودرآهنگ

۱- محمد جمشیدی

دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان همدان، پردیس شهید مقصودی

Mjam91994@gmail.com

۲- یاسر گوهری وثوق

آموزگار آموزش و پرورش شهرستان کبودرآهنگ

GohariVosogh68.yaser@gmail.com

۳- دکتر احمد علی جدیدیان

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی کنگاور

Ahjadidi53@gmail.com

چکیده:

مسئله‌ی مورد مطالعه در این پژوهش بدین صورت است که می‌خواهیم نگرش معلمان، والدین و کارشناسان را درباره‌ی طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی سنجش کنیم. هدف این پژوهش بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا از نظر معلمان، کارشناسان و والدین مدارس ابتدایی شهرستان کبودرآهنگ در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با روش توصیفی-پیمایشی می‌پردازد. نمونه آماری پژوهش شامل تعداد ۶۰ نفر از معلمان، ۱۰۰ نفر از والدین و ۳۰ نفر از کارشناسان آموزش و پرورش شهرستان کبودرآهنگ می‌باشد که به طور تصادفی ساده انتخاب شدند و از آنان از طریق پرسشنامه محقق ساخته مجزایی در سه بخش معلمان، والدین و کارشناسان با ۲۴ گویه‌ی بسته پاسخ در مقیاس لیکرت نظرسنجی به عمل آمد. با بهره‌گیری از نظرات متخصصان آموزش و پرورش و ۵ نفر از اساتید روانشناسی و روان‌سنجی، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه تأیید شد و پایایی آن نیز از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون مناسب آماری در سطح استنباطی انجام شد. پس از بررسی و تأیید نرمال بودن توزیع نمرات از طریق آزمون کالموگروف اسمیرنوف؛ از آزمون‌های پارامتریک مناسب چون «t تک نمونه‌ای» استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد: که اجرای طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی از نظر معلمان، والدین و کارشناسان سبب تغییر در رفتار فراگیران، کاهش اضطراب و استرس امتحان و بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین نشده است و همچنین معلمان و کارشناسان در حدی متوسط و والدین در حد کمی با تداوم طرح موافق می‌باشند.

کلید واژه: ارزشیابی توصیفی، معلمان، کارشناسان، والدین، شهرستان کبودرآهنگ

مقدمه:

نظام آموزشی عمومی مهم ترین بخش نظام آموزشی هر کشور است و بهبود آن در زمره موضوع های اصلی نظام های آموزشی است و در این میان توجه به بهبود شیوه های ارزشیابی آموخته های دانش - آموزان، به عنوان بازخوردی جهت دستیابی به هدف های توسعه انسانی از اهمیت فراوانی برخوردار است (بازرگان، ۱۳۸۹). با توجه به این که ارزشیابی عنصری مهم و جزء جداناپذیر در هر نظام آموزشی محسوب می گردد لذا تغییر در نظام ارزشیابی یکی از مؤثرترین راهبرد های اصلاح نظام آموزشی است (مهر محمدی، ۱۳۸۷).

نظام ارزشیابی به عنوان بخش مهمی از طیف فرایند یاددهی و یادگیری در نظام آموزش و پرورش هر کشور مطرح است. با توجه به تعاریف جدید از یادگیری، ارزشیابی نیز باید در خدمت آن و به عنوان ابزاری در جهت روند بهبود و ارتقای یادگیری نه بررسی رسیدن به اهداف یادگیری استفاده شود. در نظام ارزشیابی سنتی تنها بررسی میزان تحقق اهداف و انتظارات آموزشی مد نظر بوده است و ارزیابی برای تمامی فراگیران به طور یکسان با وجود تفاوت های فردی و آموزش های مختلف تنها از طریق آزمون های کتبی و پایانی انجام می گرفته است. ولی در ارزشیابی کیفی و توصیفی این ارزیابی از روند و فرایند یادگیری و با بررسی نقاط ضعف و قوت آن در جهت یادگیری با کیفیت تر انجام می شود. در تعاریف و نظریه های جدید یادگیری، پدیدارشناختی و انسان گرایی بر نیازها و طرز تلقی و احساسات یادگیرنده و قدرت انتخاب و اراده و نقش آن بر یادگیری تاکید دارد. (پارمحمدیان، ۲۰۰۲)

دریسکول (۱۹۹۴) بیان می کند که در شیوه های ارزشیابی سنتی، محور و جو کلاس بیشتر معلم محور است. در این گونه کلاس ها معلم ابتدا هدف های آموزشی را در اختیار دانش آموزان قرار می دهد و سپس با شیوه مدادی - کاغذی به سنجش و اندازه گیری آنها مبادرت می ورزد. در حالی که در ارزشیابی جدید (کیفی)، معلم و دانش آموزان با کمک یکدیگر به طراحی و تدوین برنامه آموزشی می پردازند.

بهبود کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری، فراهم کردن زمینه مناسب برای حذف فرهنگ بیست گرایی، تاکید بر اهداف آموزش و پرورش از طریق توجه به فرایند یادگیری به جای تاکید بر محتوا، زمینه مناسب برای حذف حاکمیت مطلق امتحانات پایانی در تعیین سرنوشت تحصیلی و افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی - یادگیری با کاهش اعتبار نمره از جمله هدف های ارزشیابی از سوی طراحان آن بیان شده است (زاهدبا بلان، ۱۳۹۱).

اصل طلایی در رویکردهای جدید، «ارزشیابی برای یادگیری» است، نه «ارزشیابی از یادگیری». رویکردهای جدید رتبه بندی کردن دانش آموزان را از دستور کار ارزشیاب - معلم - خارج می سازد و او را در مورد پیشرفت دانش آموز حساس می سازد، نگاه احترام آمیز به فراگیر را برمی انگیزد و بازخوردی مثبت و رشد دهنده را فراهم می نماید و از «حافظه مداری» روی برمی گرداند و سنجش مستمر و گام به گام را جایگزین

آن می نماید(بلاک و اتال، ۲۰۰۲). به عبارت دیگر، هدف رویگردانی از ارزشیابی نمره گرا ارتقای کیفیت تجربیات یادگیری در درس و دستیابی به نتایج بهتر در فرایند یادگیری است(وست و کریگتون، ۱۹۹۹).

ارزشیابی عبارت است از آموذن یک پدیده و قضاوت درباره ارزش، کیفیت، اهمیت، میزان یا درجه آن پدیده با توجه به ملاک های معین به منظور عمل تصمیم گیری(شریفی، ۱۳۸۱، «ص ۵۶»)

ارزشیابی توصیفی شیوه ای از ارزشیابی تحصیلی - تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه جانبه ی فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزار ها و روش های مناسب مانند کارپوشه، آزمون ها(تاکید بر آزمون های عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی-یادگیری به دست می آید؛ تا بر اساس آن بازخورد های توصیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش آموز، معلم و اولیا حاصل آید(حمزه بیگی و همکاران، ۱۳۹۲)

ارزشیابی کیفی موجب تبدیل منابع انسانی به سرمایه های انسانی می شود که یکی از ابعاد مهم آموزش و یادگیری و دربرگیرنده فعالیت های گسترده ای است که با هدف ارزیابی از فعالیت ها با توجه به نتایج یادگیری دانش آموزان و هدایت جریان یادگیری و عملکرد آنان انجام می شود. بر همین اساس هر چه اطلاعات گردآوری شده جامع تر و کامل تر باشد، ارزشیابی از راه های متعدد تر و به شیوه ای صحیح تر صورت می پذیرد. می توان به آزمون، مصاحبه، مشاهده عملکرد دانش آموزان، پروژه تحقیقی و امتحان شفاهی در موقعیت های مختلف اشاره کرد(سیف، ۱۳۸۴)

در کتاب راهنمای این طرح پنج محوری را که طرح ارزشیابی توصیفی در آن تغییر و تحول به وجود می آورد به شرح ذیل توضیح داده است: محور اول-تاکید از ارزشیابی پایانی به ارزشیابی تکوینی، محور دوم-تغییر مقیاس فاصله ای (۲۰-۰) به مقیاس ترتیبی (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیازمند به تلاش بیشتر)، محور سوم-تنوع بخشی به ابزار های جمع آوری اطلاعات ، محور چهارم-تغییر در ساختار کارنامه، محور پنجم-تغییر در مرجع تصمیم گیرنده درباره ارتقا دانش آموزان(کاظمی، ۱۳۸۱)

در این پژوهش برآنیم تا ببینیم نگرش معلمان، والدین و کارشناسان درباره ی طرح ارزشیابی کیفی توصیفی چگونه می باشد؟
هدف کلی:

هدف کلی این پژوهش، بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا از نظر معلمان، کارشناسان و والدین مدارس ابتدایی شهرستان کبودرآهنگ در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ می باشد

اهمیت و ضرورت پژوهش:

ارزشیابی به عنوان ابزاری در خدمت یادگیری به معلم، یادگیرنده و والدین کمک می کند تا تولید کننده محصولی باشند که از ابتدا متوجه تولید آن بوده اند و ارزشیابی توصیفی (کیفی) با تحقق این هدف در امر یادگیری ایجاد فرصت خطا کردن و تجربه کردن و اصلاح و ترمیم آن باعث انگیزه درونی برای یادگیری و لذت بخشیدن و درآوردن آن به صورت عملی مادام العمر را فراهم می آورد. (آقازاده، ۲۰۱۱)

ارزشیابی توصیفی با ویژگی هایی همچون تاکید بر ارزشیابی تکوینی و فرایندی به جای ارزشیابی پایانی، تغییر مقیاس های فاصله ای (۲۰-۰) به مقیاس های ترتیبی، تنوع در ابزار های جمع آوری اطلاعات و تغییر در روند تصمیم گیری برای ارتقای دانش آموزان و تغییر در ساختار کارنامه می تواند موجب افزایش بهبود کیفیت یادگیری گردد.

ضرورت انجام این پژوهش آنست که با توجه به نظر کارشناسان، معلمان و والدین، طرح ارزشیابی توصیفی تا چه اندازه توانسته است به نتایج از پیش تعیین شده ای چون: ۱-افزایش علاقه به یادگیری ۲-ایجاد نگرش مطلوب نسبت به مدرسه ۳-افزایش بهداشت روانی دانش آموزان (اعتماد به نفس، کاهش اضطراب و کاهش حس حسادت و...) ۴-افزایش مشارکت والدین در امر یاددهی و یادگیری ۵-افزایش مشارکت دانش آموزان و والدین در فرایند ارزشیابی تحصیلی، دست یابد.

پیشینه پژوهش:

پیشینه طرح در خارج از کشور:

سابقه ی اجرای ارزشیابی توصیفی در برخی از کشورهای، حداقل به سال ۱۹۳۰م برمی گردد که با عنوان Socail promotion مطرح شد. (سبحانی فرد، ۱۳۸۴)

این موضوع که ارزشیابی کلاسی یکی از عوامل مؤثر در بهبود یادگیری در کلاس درس است، در سال -های اخیر بسیار مورد توجه صاحب نظران قرار گرفته است. تحقیقات زیادی نیز از سال ۱۹۸۰ در جهان در رابطه با ارزشیابی و نحوه اجرای آن و تأثیر آن بر روی یادگیری دانش آموزان انجام گرفته است (ترنر، ۲۰۰۰). نتایج چنین پژوهش هایی نشان می دهد که معلم می تواند با تغییر در طرز تفکر و روش کار خود در زمینه ارزشیابی تحصیلی، آن را در خدمت بهبود یادگیری دانش آموزان قرار دهد. بر اساس نتایج همین پژوهش ها، بسیاری از کشور ها به بازنگری در نظام ارزشیابی اقدام نموده، به الگو های جدیدی که اندیشمندان برنامه ریزی درسی با عناوین ارزشیابی پویا، ارزشیابی اصیل، ارزشیابی فرایند محور، ارزشیابی عملکردی، ارزشیابی پوشه- ای، ارزشیابی کیفی یا توصیفی مطرح ساختند، روی آورده اند (حسینی و احمدی، ۱۳۸۳؛ محبی و اسماعیلی، ۱۳۸۵).

امروزه این طرح در کشورهایی چون ژاپن، زلاندنو، ایرلند، انگلستان، آلمان، دانمارک و سوئد انجام میگیرد. همچنین در بسیاری از کشورهای پیشرفته دیگر نیز که نظام آموزشی غیر متمرکز دارند چنین طرحی یا طرح های مشابه در حال اجراست و از لحاظ طبقه بندی می توان آنها را در این گروه جای داد. بسیاری از کشورهای کمتر توسعه یافته مانند کوبا، فیجی، گامبیا، غنا، جامائیکا، بنگلادش، پاراگوئه نیز از جمله مجریان این طرح اند (سبحانی فرد، ۱۳۸۱).

تئو، کلارسون و متیو (۲۰۱۰)، در پژوهشی نشان دادند که ارزشیابی توصیفی در دوره ابتدایی، خالی بودن کلاس از استرسها و اضطراب های مختلف در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را باعث می شود.

پیشینه طرح در داخل کشور:

طرح ارزشیابی توصیفی در سال ۱۳۳۴ در ایران نیز به اجرا درآمد، اما پس از مدتی بدون آنکه دلایل مثبت شده ای گزارش شده باشد، متوقف شد (حسنی، ۱۳۸۴).

همپای تب و تاب جهانی برای تغییر در رویکرد ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، کشور ایران نیز درمان بخشی از مشکلات نظام آموزشی خود را تغییر در رویکرد ارزشیابی سنتی نمره گرا یافت و همسو با پژوهش های صاحب نظران عرصه تعلیم و تربیت ایران در این مسیر گام برداشت. ارزشیابی کیفی - توصیفی به عنوان یک رویکرد تازه و متناسب با زمان و البته در ادامه ی منطقی مبانی سنجش و اندازه گیری، در دهه ی هشتاد خورشیدی در نظام آموزشی ایران طرح گردید (حسنی، ۱۳۸۷). اگرچه این رویکرد محدود به ایران نبوده و نیست که بررسی نظام ارزشیابی کشور های مختلف جهان نشان می دهد، استفاده از کارنامه ی توصیفی، امری رایج و دارای سابقه ی طولانی است. به عنوان نمونه در کشور فرانسه روش نمره گذاری در کارنامه، استفاده از طیف یا عبارات توصیفی بالاتر از استاندارد، مطابق استاندارد، ناسازگار با استاندارد؛ در آلمان شش مقوله و یا طیف و در ژاپن استفاده از پنج مفهوم همراه با جملات توصیفی است. خلاصه اینکه در بسیاری از کشور های مختلف جهان، کارنامه فقط نمرات خام را شامل نگردیده، بلکه تمامی فعالیت ها و مهارت ها و نگرش های کودک را توصیف و ارزشیابی می نماید. جالب اینکه در اکثر کشورها ارتقاء دانش آموزان در دوره ی ابتدایی تا پایه ی سوم بدون تکرار پایه و خودکار است و در ارزشیابی دانش آموزان، از روش های کیفی استفاده می نماید. (قره داغی، ۱۳۹۴).

در مقاله شناسایی موانع و چالشهای اجرای طرح ارزشیابی توصیفی از نرگس کشتی آرا و همکاران (۱۳۹۲)؛ درباره ی مشکلات ارزشیابی توصیفی که به صورت کمی بررسی شده است یافته هایی داشته که عبارتند از: موانع و چالش های پیش روی طرح ارزشیابی توصیفی از دیدگاه معلمان در حیطه های ترتیب با منابع کالبدی و آموزشی و آموزش صحیح معلمان، توجیه والدین، عوامل سازمانی، میزان تناسب برنامه

های درسی، ارتباط میان آموزش و پرورش و دانشگاه، عدم همکاری والدین، نحوه ی استفاده از ابزارهای ارزشیابی توصیفی، فرایند یاددهی و یادگیری و ارتقاء بهداشت روانی دانش آموزان هستند و در حیطه مفاهیم جدید تعلیم و تربیت چالشی وجود ندارد.

در مطالعه حصاربانی (۱۳۸۴) تحت عنوان «خلاقیت در بستر ارزشیابی توصیفی» آمده است که در طرح ارزشیابی توصیفی به لحاظ اینکه واجد ویژگی های منحصر به فردی همانند تاکید بر انگیزه های درونی، دخالت دادن دانش آموزان در فرایند یادگیری و ارزشیابی، ایجاد فضای باز، صمیمی و فعال و توجه به علایق دانش آموز می باشد، می تواند در بروز خلاقیت دانش آموزان مؤثر واقع شود. در مطالعه مذکور همچنین آمده است که معلمان طرح ارزشیابی توصیفی با ایجاد جوی صمیمی و مطمئن در کلاس درس، فضای مساعدی را برای رشد خلاقیت دانش آموزان فراهم کرده اند تا آنان بتوانند با آسودگی به اظهار نظر بپردازند و بدون نگرانی هر سؤالی را که در ذهن دارند، مطرح کنند. همچنین تحقیقات نشان داده که روابط صمیمانه و توأم با علاقه و احترام، نقش مؤثری را در بروز خلاقیت دانش آموزان ایفا می کند.

حسن زاده (۱۳۸۹) در تحقیقی به نتایج زیر دست یافت که: ارزشیابی توصیفی کارآمدی زیادی در بهبود کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری دانش آموزان دارد و همچنین ارزشیابی توصیفی به میزان نسبتاً زیادی در خلاقیت و نوآوری، رشد و شکوفایی استعدادها، نهفته دانش آموزان، ایجاد فرصت های یادگیری، بالابردن انگیزه و تشویق برای یادگیری و همچنین در روابط اجتماعی دانش آموزان تأثیرگذار است.

کریمی (۱۳۸۴) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی تأثیر روش جدید ارزشیابی توصیفی بر اختلالات رفتاری دانش آموزان دوره ابتدایی مدارس شیراز» به این نتیجه رسید که اختلالات رفتاری دو گروه دختران و پسران تحت پوشش ارزشیابی توصیفی کاهش یافته است.

نتایج تحقیق محمدی و اخوان تفتی (۱۳۸۶) نشان داد که مشارکت و فعالیت در کلاس و تعامل دانش-آموزان با یکدیگر و با معلم، در گروه ارزشیابی توصیفی بیشتر از گروه ارزشیابی سنتی بود، اما نظم و انضباط آنها نسبت به گروه ارزشیابی سنتی کمتر بود.

یافته های تحقیق زارعی (۱۳۸۸) نیز نشان داد که مشارکت و فعالیت در کلاس، تعامل دانش آموزان با یکدیگر و با معلم، نظم و انضباط حاکم در کلاس در گروه ارزشیابی توصیفی بیشتر از گروه ارزشیابی سنتی بوده است.

نتایج تحقیق نامور، راستگو، ابوالقاسمی و سیف درخشنده (۱۳۸۹) نشان داد که ارزشیابی توصیفی تأثیر بیشتری نسبت به ارزشیابی نمره ها بر میزان کار گروهی و کاهش رقابت و همچنین افزایش مشارکت آنها در بحث و گفت و گوهای دانش آموزان دارد.

محمدی (۱۳۸۴) در تحقیق خود نشان داد که مشارکت و تعامل دانش آموزان با یکدیگر و با معلم در کلاس در گروه ارزشیابی توصیفی بیشتر از گروه ارزشیابی سنتی است.

در پژوهشی که دولیتل(۱۹۹۴) در زمینه اجرای ارزشیابی یادگیری دانش آموزان بدون اتخاذ نمره نشان داده شد که معلمان و دانش آموزان از این گونه ارزشیابی رضایت داشته، کمتر دچار اضطراب شده و بهداشت روانی آنها حفظ شده است.

ماهر و همکاران(۱۳۸۶) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین آزمودنی های متعلق به طرح ارزشیابی توصیفی و نظام سنتی از لحاظ متغیرهای مربوط به جو کلاس (یادگیری مشارکتی، فردگرایانه، رقابت، انصاف در نمره دهی، احساس بیگانگی نسبت به مدرسه، همبستگی کلاسی و حمایت اجتماعی) تفاوت معنی داری وجود دارد. همچنین تفاوت در باره متغیرهای متعلق به ویژگی های عاطفی دانش آموزان (رضایت کلی، عاطفه منفی، رابطه با معلم، همبستگی اجتماعی، فرصت، موفقیت و اجرا) نیز معنی دار بود.

ابومحمدی(۱۳۸۴) در طرح مبتنی بر اثرات اجرای ارزشیابی مستمر (توصیفی) به کاهش اضطراب و افزایش بازده یادگیری و افزایش سطح کیفی یادگیری اشاره نمودند.

موسوی(۱۳۸۴) در تحقیقی دریافت که اولیای دانش آموزان و معلمان مجری طرح در زمینه اثرا اجرای طرح در کاهش اضطراب، آرامش روحی، ایجاد علاقه به یادگیری، بهبود یادگیری، بهبود بهداشت روانی دانش آموزان و حذف فرهنگ بیست گرایی نظر مثبت دارند. شیر محمدی(۱۳۸۸) ارزشیابی توصیفی بر کیفیت زندگی مدرسه، خلاقیت و اضطراب امتحان در دانش آموزان تأثیر دارد.

حقیقی(۱۳۸۴) در پژوهشی تحت عنوان «نقش ارزشیابی مستمر (توصیفی) در تعمیق یادگیری دانش آموزان پایه ی دوم مقطع ابتدایی شهر تهران انجام داده است. وی به این نتیجه رسیده است که با سطوح یادگیری دانش آموزان دیگر تفاوت معنا دار دارد، یعنی دانش آموزان گروه ارزشیابی توصیفی بهتر از گروه دیگر عمل می کنند.

مرتضایی نژاد(۱۳۸۴) با در نظر گرفتن نظرات معلمان و والدین درباره طرح ارزشیابی توصیفی، بیان می کند که این طرح در بهبود یادگیری دانش آموزان تأثیر مثبتی داشته است. معلمان و والدین در مورد تأثیر ارزشیابی توصیفی بر بهبود نگرش، رفتار و بهداشت روانی دانش آموزان، نیز نظر مساعدی داشته اند.

پاشا شریفی و خوش خلق(۱۳۸۵) در تحقیقی پیمایشی گزارش کردند که طرح ارزشیابی توصیفی در میزان تحقق اهداف، بهبود فرایند یادگیری و مؤلفه هایی همچون بهبود نگرش و علاقه به یادگیری موفق نبوده است.

خوش خلق و پاشا شریفی(۱۳۸۵) نشان داد که طرح ارزشیابی توصیفی در تحقق برخی از اهداف پیش- بینی شده از سوی شورای عالی، موفق و در بسیاری از موارد، ناموفق بوده است. در طول سه ساله ی اجرای آزمایشی ارزشیابی توصیفی، دومین هدف کمیسیون معین شورای عالی، آموزش و پرورش یعنی ارتقاء سطح بهداشتی روانی از طریق افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی- یادگیری کاملاً تحقق یافته است. اما

دیگراهداف مهم پیش بینی شده یا کاملاً تحقق نیافته اند یا زمینه های تحقق آنها هنوز فراهم نشده است. از جمله این اهداف می توان به مواردی چون: ۱- بهبود نگرش دانش آموزان نسبت به یادگیری ۲- افزایش ماندگاری ذهنی (دوام و پایداری یادگیری) ۳- توجه به اهداف سطوح بالاتر حیطه شناختی ۴- تعمیق یادگیری ۵- افزایش فرصت یادگیری با مشارکت والدین در امر یاددهی و یادگیری ۶- کاهش حساسیت والدین نسبت به نمره ۷- ایجاد فرصت اصلاح برای دانش آموزان و معلم برای رفع کاستی های فرایند یادگیری ۸- استفاده از بازخورد های فرایندی در مسیر بهبود یادگیری ۹- به کارگیری انواع ابزار- های متفاوت سنجش توصیفی، اشاره کرد.

سؤالات تحقیق:

- ۱- نظر معلمان درباره ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران چیست؟
- ۲- نظر والدین درباره ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فرزندان چیست؟
- ۳- نظر کارشناسان درباره ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران چیست؟
- ۴- نظر معلمان درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست؟
- ۵- نظر والدین درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست؟
- ۶- نظر کارشناسان درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست؟
- ۷- به نظر معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است؟
- ۸- به نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است؟
- ۹- به نظر کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است؟
- ۱۰- به نظر معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است؟
- ۱۱- به نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است؟
- ۱۲- به نظر کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است؟

روش تحقیق:

پژوهش حاضر پژوهشی توصیفی از نوع پیمایشی می باشد؛ در تحقیق پیمایشی هدف بررسی توزیع ویژگی های یک جامعه است در پژوهش پیمایشی پارامتر های جامعه بررسی می شوند. این پژوهش به بررسی طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ از نظر معلمان و والدین مدارس ابتدایی شهرستان کبودرآهنگ و کارشناسان آموزش و پرورش آن منطقه پرداخته است که این پژوهش نیز از نوع پیمایشی می باشد.

جامعه و نمونه آماری پژوهش:

جامعه آماری پژوهش بر اساس آمار رسمی اداره آموزش و پرورش کبودرآهنگ شامل ۵۶۱ نفر آموزگار و مدیر آموزگار، ۲۲۹۸۰ نفر والدین و ۳۰ نفر کارشناس آموزش و پرورش آن شهرستان (راهبر- آموزشی، مسئول امتحانات، معاون آموزشی اداره) می باشد که با رویکرد ارزشیابی کیفی-توصیفی آشنایی دارند و یا به ارزشیابی پیشرفت تحصیلی فراگیران با این رویکرد مشغول بوده اند.

نمونه آماری پژوهش تعداد ۶۰ نفر از معلمان، ۱۰۰ نفر از والدین و ۳۰ نفر از کارشناسان شهرستان کبودرآهنگ می باشد که به طور تصادفی ساده انتخاب شدند و از آنان نظرسنجی به عمل آمد.

ابزار پژوهش:

با توجه به بررسی های مطالعاتی و نبود پرسشنامه استاندارد در زمینه پژوهش حاضر از پرسشنامه های محقق ساخته مجزایی در سه بخش معلمان، والدین و کارشناسان با ۲۴ گویه ی بسته پاسخ در مقیاس لیکرت به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نیاز استفاده شده است. با بهره گیری از نظرات متخصصان آموزش و پرورش و ۵ نفر از اساتید روانشناسی و روان سنجی، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه تایید شد و پایایی آن نیز از طریق آلفای کرونباخ محاسبه گردید که مقدار آن ۰/۹۳ بوده است.

روش تجزیه و تحلیل داده ها:

تجزیه و تحلیل به عنوان فرایندی از روش علمی، یکی از پایه های اساسی هر روش تحقیق است: تجزیه و تحلیل به طور کلی عبارت است از روشی که از طریق آن کل فرایند پژوهشی، از انتخاب مساله تا دسترسی به یک نتیجه هدایت می شود. چون غالب مسائلی که تعلیم و تربیت مورد پژوهش قرار می دهد، خیلی گسترده و وسیع هستند، پژوهشگر برای پاسخگویی به مساله تدوین شده و یا تصمیم گیری در مورد رد یا تائید فرضیه ای که صورت بندی کرده است، از روشهای مختلف تجزیه و تحلیل استفاده می کند (دلاور، ۱۳۸۲).

تحلیل داده ها با استفاده از آزمون مناسب آماری در سطح استنباطی انجام شد. در تحلیل استنباطی داده ها، پس از بررسی و تایید نرمال بودن توزیع نمرات از طریق آزمون کالموگروف اسمیرنوف (K-S) – هر چند با توجه به اینکه نمونه بیش از ۱۰۰ نفر بوده داده ها نرمال هستند - از آزمون های آماری پارامتریک مناسب همچون «t تک نمونه ای» استفاده شده است که این آزمون جهت تعیین اینکه آیا میانگین مشاهده شده در نمونه که به صورت تصادفی از جامعه انتخاب شده است مقداری برابر با میانگین مفروض جامعه دارد یا خیر به کار می رود.

بررسی نرمال بودن داده های پرسشنامه:

برای آگاهی از نرمال بودن داده ها از آزمون ناپارامتریک کولموگراف اسمیرونوف (K-S) استفاده می شود، جدول (۱-۱) نتیجه تحلیل را گزارش می کند.

جدول (۱-۱) آزمون کلموگراف اسمیرونوف (K-S) برای بررسی نرمال بودن داده ها

مقدار	مقادیر آماری	خرده مقیاس ها	نمونه آماری
۰/۹۲ ۰/۳۷	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در تغییر رفتار	والدین
۱/۱۵ ۰/۰۸	مقدار (K-S) معناداری g i s	تداوم طرح ارزشیابی	
۱/۱۱ ۰/۱۶	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در کاهش اضطراب	
۱/۲۲ ۰/۰۸۹	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در بهبود روابط معلم و والدین	
۰/۵۳ ۰/۹۴	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در تغییر رفتار	معلمان
۰/۶۲ ۰/۸۳	مقدار (K-S) معناداری g i s	تداوم طرح ارزشیابی	
۱/۰۲ ۰/۲۵	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در کاهش اضطراب	
۰/۸۸ ۰/۴۲	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در بهبود روابط معلم و والدین	
۰/۷۹ ۰/۵۵	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در تغییر رفتار	کارشناس
۰/۸۸ ۰/۴۱	مقدار (K-S) معناداری g i s	تداوم طرح ارزشیابی	
۱/۲۸ ۰/۰۷۸	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در کاهش اضطراب	
۱/۰۸ ۰/۱۹	مقدار (K-S) معناداری g i s	تاثیر طرح در بهبود روابط معلم و والدین	

با توجه به مقادیر (K-S) و مقدار (g i S) در مورد هر یک از آزمون‌ها، توزیع داده‌ها نرمال است و وجود نرمال بودن داده‌ها مورد تایید قرار می‌گیرد.

یافته‌های پژوهش:

*سوال اول پژوهش: نظر معلمان درباره‌ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران چیست؟

جدول شماره (۱-۲) میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران از دید معلمان

Sig	Df	t	میانگین مورد انتظار	میانگین پاسخها	تعداد	متغیر مورد مطالعه
۰/۰۰۰۱	۵۹	-۴/۰۷	۳	۲/۶۱	۶۰	تأثیر اجرای طرح در تغییر رفتار فراگیران

در زمینه میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران از دید معلمان میانگین پاسخ سوالات ۲/۶۱ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده‌های مندرج در جدول (۱-۲)، آزمون t، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۴/۰۷، ۵۹، ۰/۰۰۰۱ که نشان می‌دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می‌توان گفت: از دید معلمان مورد مطالعه اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی موجب تغییر رفتار فراگیران شده است.

سوال دوم پژوهش: نظر والدین درباره‌ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فرزندان چیست؟

جدول شماره (۱-۳) میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فرزندان از دید والدین

Sig	Df	t	میانگین مورد انتظار	میانگین پاسخها	تعداد	متغیر مورد مطالعه
۰/۰۰۰۱	۹۹	-۱۳/۳۹	۳	۲/۱۶	۱۰۰	تغییر رفتار فرزندان از دید والدین

در زمینه میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فرزندان از دید والدین میانگین پاسخ سوالات ۲/۱۶ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱-۳)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۱۳/۳۹-، ۹۹، ۰/۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فرزندان در حد کمی تاثیر داشته است.

سوال سوم پژوهش: نظر کارشناسان درباره ی تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران چیست؟

جدول شماره (۱-۴) میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران از دید کارشناسان

Sig	Df	t	میانگین مورد انتظار	میانگین پاسخها	تعداد	متغیر مورد مطالعه
۰/۰۰۱	۲۹	-۳/۸۴	۳	۲/۵۶	۳۰	تغییر رفتار فراگیران از دید کارشناسان

در زمینه میزان تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در تغییر رفتار فراگیران از دید کارشناسان میانگین پاسخ سوالات ۲/۵۶ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱-۴)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۳/۸۴-، ۲۹، ۰/۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از نظر کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی بر رفتار فراگیران تاثیر داشته است.

سوال چهارم پژوهش: نظر معلمان درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست ؟

جدول شماره (۱-۵) ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید معلمان

sig	Df	t	میانگین مورد انتظار	میانگین پاسخها	تعداد	متغیر مورد مطالعه
۰/۷۹	۵۹	۰/۲۷	۳	۳/۰۳	۶۰	ادامه یافتن طرح ارزشیابی از دید معلمان

در زمینه میزان تأثیر ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید معلمان میانگین پاسخ سوالات ۳/۰۳ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۵-۱)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۰/۲۷، ۵۹، ۰/۷۹ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود ندارد، بنابراین می توان گفت: معلمان در حد متوسط با ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی موافق می باشند. به عبارت دیگر نظر مثبت و منفی در مورد تداوم طرح ندارند و به نوعی بی طرفی خود را در تداوم یا عدم تداوم طرح ارزشیابی توصیفی بیان داشته اند.

سوال پنجم پژوهش: نظروالدین درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست ؟

جدول شماره (۶-۱) ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید والدین

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
ادامه طرح از دید والدین	۱۰۰	۲/۱۳	۳	-۱۰/۶۷	۹۹	۰/۰۰۰۱

در زمینه میزان تاثیر ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید والدین میانگین پاسخ سوالات ۲/۱۳ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۶-۱)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۱۰/۶۷، ۹۹، ۰/۰۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: والدین در حد کمی با تداوم طرح ارزشیابی توصیفی موافق می باشند.

سوال ششم پژوهش: نظرکارشناسان درباره ی ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی چیست ؟

جدول شماره (۷-۱) ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید کارشناسان

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
ادامه طرح از دید کارشناسان	۳۰	۲/۹۳	۳	-۰/۴۵	۲۹	۰/۶۵

در زمینه میزان تاثیر ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی از دید کارشناسان میانگین پاسخ سوالات ۲/۹۳ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۷-۱)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۰/۴۵، ۲۹، و ۰/۶۵ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود ندارد، بنابراین کارشناسان در حد متوسط با ادامه یافتن طرح ارزشیابی توصیفی موافق می باشند. به عبارت دیگر نظر مثبت و منفی در مورد تداوم طرح ندارند و به نوعی بی طرفی خود را در تداوم یا عدم تداوم طرح ارزشیابی توصیفی بیان داشته اند.

سوال هفتم پژوهش: به نظر معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است؟

جدول شماره (۸-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید معلمان

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
کاهش اضطراب آزمون	۶۰	۲/۲۳	۳	-۶/۶۸	۵۹	۰/۰۰۰۱

در زمینه میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید معلمان میانگین پاسخ سوالات ۲/۲۳ است که با میانگین پرسشنامه مقایسه شده است .

با توجه به داده های مندرج در جدول (۸-۱) ، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۰/۶۸، ۵۹، و ۰/۰۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از دید معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی باعث کاهش اضطراب آزمون می گردد.

سوال هشتم پژوهش: به نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است؟

جدول شماره (۹-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید والدین

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
کاهش اضطراب فرزندان	۱۰۰	۲/۵۴	۳	-۵/۰۱	۹۹	۰/۰۰۰۱

در زمینه میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید والدین میانگین پاسخ سوالات ۲/۵۴ است که با میانگین پرسشنامه مقایسه شده است .

با توجه به داده های مندرج در جدول (۹-۱)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۵/۰۱ - ۹۹۰ و ۰/۰۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخ ها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از دید والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی باعث کاهش اضطراب آزمون می گردد.

سوال نهم پژوهش: به نظر کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب کاهش اضطراب های آزمون شده است ؟

جدول شماره (۱۰-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید کارشناسان

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
کاهش اضطراب آزمون	۳۰	۲/۳۷	۳	-۴/۴	۲۹	۰/۰۰۰۱

در زمینه میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی جهت کاهش اضطراب آزمون از دید کارشناسان میانگین پاسخ سوالات ۲/۳۷ است که با میانگین پرسشنامه مقایسه شده است .

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱۰-۱)، آزمون t ، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۴/۴ - ۲۹۰ و ۰/۰۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخ ها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از دید کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی در کاهش اضطراب آزمون تاثیر دارد.

سوال دهم پژوهش: به نظر معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم- والدین شده است ؟

جدول شماره (۱۱-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم- والدین از دید معلمان

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
بهبود روابط فراگیر- معلمان- والدین	۶۰	۲/۷۱	۳	-۲/۴۷	۵۹	۰/۰۱۷

در زمینه میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین از دید معلمان میانگین پاسخ سوالات ۲/۷۱ است که با میانگین پرسشنامه مقایسه شده است .

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱۱-۱)، آزمون t، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۲/۴۷، ۵۹، و ۰/۰۱۷ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخ ها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از دید معلمان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی در بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است.

سوال یازدهم پژوهش: به نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است؟

جدول شماره (۱۲-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین از دید والدین

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
روابط فراگیر- معلم - والدین	۱۰۰	۲/۱۳	۳	-۱۰/۷	۹۹	۰/۰۰۰۱

در زمینه میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی بر بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین از دید والدین میانگین پاسخ سوالات ۲/۱۳ است که با میانگین پرسشنامه مورد مقایسه قرار گرفته است .

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱۲-۱)، آزمون t، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۱۰/۷، ۹۹، و ۰/۰۰۰۱ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخ ها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از نظر والدین اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی در بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین تاثیر داشته است.

سوال دوازدهم پژوهش: به نظر کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین شده است ؟

جدول شماره (۱۳-۱) اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین از دید کارشناسان

متغیر مورد مطالعه	تعداد	میانگین پاسخها	میانگین مورد انتظار	t	Df	sig
بهبود روابط فراگیر- معلم- والدین	۳۰	۲/۶۱	۳	-۳/۰۱	۲۹	۰/۰۰۵

میزان تاثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی سبب بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین از دید کارشناسان؛ میانگین پاسخ سوالات ۲/۶۱ است که با میانگین پرسشنامه مقایسه شده است.

با توجه به داده های مندرج در جدول (۱-۱۳)، آزمون t، درجه آزادی و سطح معنی داری به ترتیب برابر است با ۲۹،۰۳/۰۱ و ۰/۰۰۵ که نشان می دهد، تفاوت معناداری بین میانگین بدست آمده پاسخها با میانگین پرسشنامه وجود دارد، میانگین پاسخها کمتر از میانگین پرسشنامه است، بنابراین می توان گفت: از دید کارشناسان اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی در بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین تاثیر داشته است.

بحث و نتیجه گیری:

هدف این تحقیق بررسی طرح ارزشیابی توصیفی در اجرا، از نظر معلمان، والدین در مدارس ابتدایی و کارشناسان آموزش و پرورش شهرستان کبودرآهنگ می باشد. یکی از مهمترین پیامدهای توجه نظام آموزشی کشور-همسو با سایر نظام های تعلیم و تربیت دنیا- رویکرد سازنده گرایی یادگیری، با تأکید بر ارزشیابی آموخته های دانش آموزان همزمان با فعالیت های یاددهی و همگام با مواجهه دانش آموز با مسائل و تکلیف های یادگیری بوده است. تجلی چنین خواسته ای، جایگزینی ارزشیابی کیفی-توصیفی به جای ارزشیابی کمی در دوره ی ابتدایی و هدف آن تأکید بر ارزشیابی فرایند یادگیری به جای تأکید بر محصول و فرآورده های آن در راستای تعمیق یادگیری است. این پژوهش به منظور بررسی طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی در اجرای آن؛ با بهره گیری از نظرات معلمان، والدین و کارشناسان آموزش و پرورش انجام شد که با تجربه حدود دوازده ساله در زمینه ی اجرای عملی آن، با همت و تلاش و شکیبایی، امید به حل مشکلات و بالندگی نظام ارزشیابی تحصیلی داشته اند.

نتایج این پژوهش نشان داد که اجرای ارزشیابی کیفی-توصیفی از نظر معلمان، والدین و کارشناسان تغییری در رفتار فراگیران ایجاد نکرده است یا در حد کمی موجب تغییر رفتار فراگیران شده است که این یافته ها با تحقیقات مرتضایی نژاد (۱۳۸۴)، موسوی (۱۳۸۴)، کشتی آرا و همکاران (۱۳۹۲)، خوش خلق و پاشا شریفی (۱۳۸۵) و کریمی (۱۳۸۴) همخوانی ندارد؛ نتایج این تحقیقات نشان دهنده ی بهبود نگرش، رفتار و بهداشت روانی فراگیران مشمول طرح ارزشیابی توصیفی می باشد که با نتایج پژوهش ما همخوانی ندارد.

این پژوهش همچنین نشان داد که معلمان و کارشناسان در حد متوسط با ادامه یافتن و تداوم طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی موافق می باشند به عبارت دیگر نظر مثبت و منفی در مورد تداوم طرح ندارند و از نظر والدین نیز با تداوم طرح در حد کمی موافق می باشند که این یافته ها با تحقیقات حقیقی (۱۳۸۴) که نشان دهنده معناداری سطوح یادگیری دانش آموزان مشمول طرح ارزشیابی کیفی-توصیفی نسبت به یادگیری گروه دیگر است که سبب تداوم یافتن طرح میگردد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که از نظر معلمان، والدین و کارشناسان طرح ارزشیابی توصیفی در حد کمی سبب کاهش استرس و اضطراب های امتحان و آزمون می گردد که این یافته ها با تحقیقات خوش خلق و پاشا شریفی (۱۳۸۵) که تبیین کننده ی دست نیافتن طرح ارزشیابی

توصیفی به برخی اهداف از پیش تعیین شده همچون کاهش اضطراب می باشد که با یافته های این پژوهش همخوانی دارد اما با تحقیقات تئو، کلارسون و متیو (۲۰۱۰)، ابومحمدی (۱۳۸۴)، موسوی (۱۳۸۴)، شیرمحمدی (۱۳۸۸) و دولیتل (۱۹۹۴) که بیان کننده ی تأثیر مثبت ارزشیابی توصیفی بر کاهش استرس و اضطراب و تثبیت آرامش روحی دانش آموزان است که با یافته های پژوهش حاضر همخوانی ندارد.

از جمله نتایج دیگر این پژوهش می توان به تأثیر اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین اشاره کرد که از نظر هر سه گروه معلمان،والدین و کارشناسان این طرح در حد کمی در بهبود روابط فراگیر-معلم-والدین تأثیرگذار بوده است که این یافته ها با تحقیقات حصاربانی (۱۳۸۴)، حسن زاده (۱۳۸۹)، محمدی و اخوان تفتی (۱۳۸۶)، زارعی (۱۳۸۸)، نامور، راستگو، ابوالقاسمی و درخشنده (۱۳۸۹)، محمدی (۱۳۸۴)، ماهر و همکاران (۱۳۸۹) که بیان کننده ی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر مشارکت و فعالیت در کلاس و تعامل دانش آموزان با یکدیگر و با معلم است که این تحقیقات با یافته های پژوهش حاضر همخوانی ندارد.

پیشنهادات:

۱- فراگیران به دلیل ارزشیابی مستمری که در کلاس های درس وجود دارد نوعی اضطراب دائمی در وجودشان هست که منشأ آن این است که معلمان همیشه و در همه حال فراگیران را مورد ارزشیابی قرار می دهند و در برخی موارد از آن به عنوان حربه ای برای کنترل و مدیریت کلاس استفاده می کنند؛ معلمان می توانند با ارائه توضیحاتی به فراگیران و والدین درباره ی نحوه ی ارزشیابی پوشه کار و مواردی که در ارزشیابی پایانی فراگیران تأثیر دارد سبب کاهش اضطراب، استرس، ایجاد آرامش روحی و بهداشت روانی فراگیران گردند.

۲- مسؤلان، دست اندرکاران و تصمیم گیران نظام آموزشی در مورد طرح ارزشیابی توصیفی می توانند یک نظرسنجی اینترنتی از کل کشور با مشارکت و تعامل همه ی معلمان انجام دهند تا نظر معلمان را درباره ی تداوم یافتن، نقاط قوت و ضعف و حتی پیشنهادات آنان را برای اصلاح این طرح بسنجند و براساس نتایج به دست آمده به اصلاح و یا تغییر رویکرد ارزشیابی توصیفی بپردازند.

۳- یکی از اهداف طرح ارزشیابی توصیفی، تقویت و بهبود بخشیدن به روابط والدین-معلم و همکاری والدین در جهت پیشبرد مسائل مربوط به مدرسه و دانش آموز و معلم است که تحقق این امر می تواند از طریق برگزاری جلسات توجیهی برای اولیا صورت پذیرد تا والدین با روش های نوظهور آشنا شوند و تمامی مراحل این طرح به والدین توضیح داده شود تا هیچ مطلب گنگ و مبهمی برای آنان باقی نماند و والدین خود را به عنوان یار آموزشی معلم بدانند.

منابع:

- ۱- حسنی، محمد (۱۳۸۷)، ارزشیابی توصیفی الگویی نو در ارزشیابی تحصیلی، چاپ پنجم، تهران: انتشارات معلم
- ۲- زاهدباлян، عادل؛ فرج الهی، مهرا، هم‌رنگ، محمد (۱۳۹۱)، عوامل مؤثر در کاربرد ارزشیابی توصیفی از دیدگاه معلمان ابتدایی، نشریه علمی پژوهشی فناوری آموزش، جلد هفتم، صص ۱-۱۰
- ۳- قره داغی، بهمن (۱۳۹۴) صفر تا بیست ارزشیابی برای یادگیری، چاپ چهارم، تهران: انتشارات زنده اندیشان
- ۴- کشتی آرا، نرگس؛ کریمی، اکرم؛ فروغی ابری، احمد علی (۱۳۹۲)، شناسایی موانع و چالش های اجرای طرح ارزشیابی توصیفی، پژوهش در برنامه ریزی درسی، شماره ۱۲، صص ۶۸-۵۳
- ۵- سیف، علی اکبر (۱۳۸۴)، سنجش فرایند و فرآورده ی یادگیری: روش های قدیم و جدید. تهران: نشر دوران.
- ۶- ابومحمدی، مرضیه (۱۳۸۴)، بررسی دیدگاه معلمان دوره ابتدایی پیرامون ارزشیابی توصیفی در استان یزد در سال تحصیلی ۸۴-۸۳. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه یزد.
- ۷- حصاربانی، زهرا (۱۳۸۴)، خلاقیت در بستر ارزشیابی توصیفی، پژوهشکده مطالعات آموزش و پرورش.
- ۸- موسوی، سیدضیاءالدین (۱۳۸۴)، نظرسنجی از اولیاء و مجریان طرح ارزشیابی توصیفی.
- ۹- حسن زاده، کبری (۱۳۸۹)، تأثیر ارزشیابی توصیفی در بهبود کیفیت فرایند یاددهی-یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی شهر تهران از دیدگاه معلمان در سال تحصیلی ۸۹-۸۸. پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ۱۰- شیرمحمدی، جواد (۱۳۸۹)، بررسی مقایسه ای تأثیر شیوه ارزشیابی توصیفی (روش جدید) و کمی (روش قدیم) بر کیفیت زندگی مدرسه، اضطراب امتحان و خلاقیت در دانش آموزان پایه ی سوم دبستان شهر مشهد در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ۱۱- حقیقی، فهیمه السادات (۱۳۸۴)، نقش ارزشیابی مستمر (توصیفی) در تعمیق یادگیری دانش آموزان در پایه دوم مقطع ابتدایی شهر تهران سال تحصیلی ۸۴-۸۳، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور، مرکز تهران.
- ۱۲- کریمی، علی (۱۳۸۴)، بررسی تأثیر روش جدید ارزشیابی توصیفی بر اختلالات رفتاری دانش آموزان دوره ابتدایی مدارس شیراز، شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان فارس.
- ۱۳- خوش خلق، ایرج و پاشا شریفی، حسن (۱۳۸۵)، ارزشیابی اجرای آزمایشی ارزشیابی توصیفی در مدارس ابتدایی برخی از مناطق آموزشی کشور ۸۵-۱۳۸۴، فصلنامه تعلیم و تربیت، ۲۲(۴): ۱۱۷-۱۴۷.
- ۱۴- زارعی، اقبال (۱۳۸۸)، تأثیر ارزشیابی توصیفی بر خلاقیت و مشارکت یادگیری و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر پایه سوم دبستان در شهر بندرعباس، علوم تربیتی (مجله علوم تربیتی و روانشناسی)، ۵(۲): ۷۹-۹۲.
- ۱۵- کاظمی، یحیی (۱۳۸۱)، راهنمای ارزشیابی توصیفی، تهران: دفتر ارزشیابی تحصیلی و تربیتی.
- ۱۶- محمدی، فرزانه و اخوان تفتی، مهناز (۱۳۸۶)، بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عزت نفس و رفتار های کلاسی دانش آموزان پایه سوم ابتدایی شهر تهران، فصلنامه تعلیم و تربیت، ۲۳(۲): ۶۷-۱۰۰.
- ۱۷- نامور، یوسف؛ راستگو، اعظم؛ ابوالقاسمی، عباس و سیف درخشنده، سعید (۱۳۸۹)، بررسی و مقایسه اثربخشی اجرای ارزشیابی کیفی-توصیفی و ارزشیابی سنتی بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان ابتدایی، علوم تربیتی، ۱۰: ۶۹-۸۲.
- ۱۸- سبجانی فرد، طاهره (۱۳۸۴)، گزارش اجرای دومین سال طرح ارزشیابی توصیفی، تهران: معاونت آموزش عمومی.

- ۱۹- سبجانی فرد، طاهره (۱۳۸۱). بررسی تطبیقی کارنامه های توصیفی دانش آموزان دوره ابتدایی در چند کشور جهان. تهران: معاونت آموزش عمومی.
- ۲۰- حسنی، محمد (۱۳۸۴). راه‌نمای اجرای طرح ارزشیابی توصیفی. تهران: دفتر آموزش و پرورش پیش دبستانی و ابتدایی.
- ۲۱- حسنی، محمد و احمدی، حسین (۱۳۸۳). گزارش اجرای آزمایشی طرح ارزشیابی توصیفی در مدارس منتخب کشور در سال تحصیلی ۸۳-۸۲. تهران: پژوهشگاه آموزش و پرورش.
- ۲۲- محبی، عظیم و اسماعیلی، مجید (۱۳۸۵). تدریس و ارزشیابی با رویکرد فرایند محور، تهران: انتشارات آزمون نوین.
- ۲۳- بازرگان، عباس (۱۳۸۹). ارزشیابی آموزشی. تهران: سمت.
- ۲۴- ماهر، فرهاد؛ آقایی، اصغر؛ برجعلی، احمد و روحانی، عباس (۱۳۸۶). ارزشیابی توصیفی با نظام سنتی بر اساس جو کلاس، ویژگی های عاطفی و میزان خلاقیت دانش آموزان ابتدایی. فصلنامه پژوهش در برنامه ریزی درسی، شماره ۱۴، صص ۹۲-۷۱.
- ۲۵- مرتضایی نژاد، عصمت (۱۳۸۴). بررسی نگرش معلمان و والدین در ارتباط با اثربخشی طرح ارزشیابی توصیفی در مدارس ابتدایی پایه اول و دوم شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- ۲۶- مهرمحمدی، محمود (۱۳۸۷). بازاندیشی فرایند یاددهی-یادگیری. تهران: سمت.
- ۲۷- دلاور، علی (۱۳۸۲). روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، ناشر بهنامی.
- ۲۸- پاشا شریفی، حسن (۱۳۸۱). اصول روان سنجی و روان آزمایی، تهران، چاپ هشتم، انتشارات رشد، ص ۵۶.
- ۲۹- حمزه بیگی، طیبه؛ احمدی، آمنه؛ رستگار، طاهره؛ طاهری، حسن؛ فروزبخش، فیروزه؛ یاسینی، زهراسادات؛ (۱۳۹۳). راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی، انتشارات مدرسه، چاپ هفتم.

- Drissoll, M. P. (1994). Psychology of learning for instruction. Boston: Allyn & Bacon
- teo, E. & clarson, S. & Matheieu, J. (2010) Designing effective instruction. USA: wiley
- Aghazadeh M. 2011. Tools of descriptive evaluation. Education Quarterly, 1(118):36-39.
- Doolittle P. 1994. the teacher portfolio assessment Available from: <http://www.ERIC.ed.gov.EJ610719>. [Accessed 26 April 2009].
- Yarmohammadian M. 2002 Curriculum Planning. Tehran: Yadvare Ketab Publication.
- Block .M. Etal .E. (2002). Coping with conflicting demands: Student assessment in Dutch primary school. Studies in Educational Evaluation, 28, 177-188.
- Turner, C.E. (2000). Investigating washback from empirically derived rating scales: background and initial step in a study focusing on ESL speaking at the secondary level in Quebec schools, paper presented at the annual language testing research colloquium, VAN COUVER, BC. 22.
- WEST, R., & CRIGHTON, J. (1999). EXAMINATION REFORM IN CENTRAL AND eastern Europe. Issue and trends Assessment in Education, 2, 35-45.